

Товариство з обмеженою відповідальністю

ХАРКІВСЬКА ІНЖЕНЕРНА КОМПАНІЯ

проспект Науки, 60, м. Харків, Україна, 61072, Факс: (057) 3405555, тел.: (057) 3404912
E-mail: office@ukrengineer.com, 3404907@ukr.net <http://www.ukrengineer.com>

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БІОЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР І ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ
ВЕСЕЛОПОДІЛЬСЬКА ДОСЛІДНО-СЕЛЕКЦІЙНА СТАНЦІЯ

«Затверджую»
Заступник директора станції
з наукової роботи
В.М. Смірних

ЗВІТ

по вивченню ефективності обробки насіння сої нано-хвильовим методом (ООО НПП «Зерно и
Семена Украины») безпосередньо перед посівом
за 2015 рік

Керівник теми – старший
науковий співробітник
лабораторії наукового
забезпечення інтегрованого
захисту рослин від бур'янів,
шкідників та хвороб

М.В. Тищенко

**ТЕХНОЛОГІЇ, ЯКІ ЗАСНОВАНІ НА ДІЇ
СОНЯЧНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ**

Товариство з обмеженою відповідальністю

ХАРКІВСЬКА ІНЖЕНЕРНА КОМПАНІЯ

проспект Науки, 60, м. Харків, Україна, 61072, Факс: (057) 3405555, тел.: (057) 3404912
E-mail: office@ukrengineer.com, 3404907@ukr.net <http://www.ukrengineer.com>

Таблиця 1

Схема досліду

№ варіанта	Зміст варіанта
1	Контроль (без обробки насіння нано-хвильовим методом)
2	Обробка насіння нано-хвильовим методом

Мета досліджень

Соя належить до найважливіших культур світового землеробства. У насінні сої містяться ферменти, вітаміни, мінеральні речовини, 38-42% білка, 18-32% жиру, 25-30% вуглеводів. Завдяки багатому й різноманітному хімічному складу, обсяги виробництва сої у світі стрімко зростають. У наш час соя широко використовується як універсальна продовольча, кормова і олійна культура. Підвищення урожайності сої можливе за рахунок освоєння сільгоспвиробниками найсучасніших технологій її виробництва.

Застосування в сільському господарстві обробки зернових, олійних бобових, трав і інших культур нано-хвильовим методом дозволяє підвищити урожайність на 20-50% з 1 га порівняно з контролем без опромінення, зменшити внесення добрив на 15-35% від рекомендованих, забезпечує зниження ураження рослин хворобами на 15-60%. Тому нашим завданням у досліді було вивчення ефективності обробки насіння сої нано-хвильовим методом безпосередньо перед посівом.

Методика досліджень

Дослідження проводили в зоні недостатнього зволоження в умовах Веселоподільської дослідно-селекційної станції Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України в 2015 році.

Обліки і спостереження за розвитком рослин сої проводили за загальноприйнятими методиками. Схема досліду включає два варіанти.

Обробка сої (фотоактивація) проводилася фотонами нанометрового діапазону (нано-хвильовим методом).

Обробку насіння сої нано-хвильовим методом проводили безпосередньо перед посівом. Посів сої проводили 6 травня агрегатом у складі трактора МТЗ-80 і навісної сівалки СН-16ПМ, ширина міжрядь – 15 см. Сорт сої в досліді – Фортуна (Сербія), глибина посіву становила 6-7 см, норма висіву – 600 тис. шт./га (8-10 штук насінин на 1 погонний метр). Розмір ділянки – 35 м², повторність – чотириразова. Безпосередньо перед посівом сої проводили передпосівну культивуацію агрегатом у складі трактора МТЗ-80 і культиватора КПС-4 на глибину 6-7 см.

У період повних сходів визначали густоту стояння рослин сої і її висоту. Облік ураження сої переноспорозом проводили в період цвітіння – утворення бобів, септоріозом і антракнозом – у фазі дозрівання.

У досліді проводили вивчення біометричних показників рослин сої та її продуктивності.

Метеорологічні спостереження на час проведення досліджень наведені в таблиці 2.

**ТЕХНОЛОГІЇ, ЯКІ ЗАСНОВАНІ НА ДІЇ
СОНЯЧНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ**

Товариство з обмеженою відповідальністю

ХАРКІВСЬКА ІНЖЕНЕРНА КОМПАНІЯ

проспект Науки, 60, м. Харків, Україна, 61072, Факс: (057) 3405555, тел.: (057) 3404912
E-mail: office@ukrengineer.com, 3404907@ukr.net <http://www.ukrengineer.com>

Таблиця 2

Метеорологічні умови проведення досліджень

Місяці	Середня температура повітря, °С				Опади, мм			
	декади			за місяць	декади			за місяць
	I	II	III		I	II	III	
Квітень	5,3	10,0	12,8	9,4	15,8	8,6	0,3	24,7
Травень	13,7	16,0	19,9	16,5	24,1	6,8	25,3	56,2
Червень	21,0	20,8	19,2	20,3	2,2	22,5	71,9	96,6
Липень	28,4	19,0	23,1	23,5	20,0	3,8	13,0	36,8
Серпень	22,3	20,7	13,9	19,0	0,0	19,3	0,0	19,3
Вересень	19,3	16,4	18,1	17,9	33,8	0,0	0,0	33,8

Результати досліджень

Вплив обробки насіння сої нано-хвильовим методом на польову схожість і висоту рослин сої в період повних сходів наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Вплив обробки насіння сої нано-хвильовим методом на густоту сходів і висоту рослин сої

№ варіанта	Зміст варіанта	Густота рослин, тис./га	Висота рослин, см
1	Контроль (без обробки насіння нано-хвильовим методом)	545,3	10,3
2	Обробка насіння нано-хвильовим методом	563,8	10,9
НІР₀₅		14,4	0,7

Як свідчать дані табл. 3, густота рослин сої була більшою на 3,4% у варіанті з обробкою насіння сої нано-хвильовим методом порівняно з варіантом, де обробку насіння сої нано-хвильовим методом не проводили. Висота рослин сої була практично однаковою і складала від 10,3 до 10,9 см.

У 2015 році в посівах сої у фазі цвітіння – початок утворення бобів найшкодочиннішим було таке захворювання, як переноспороз. Поодинокі рослини сої в цей період були уражені аскохітозом і зморшкуватою мозаїкою, які особливого поширення не одержали. На час дозрівання сої в її посівах були присутні такі хвороби, як септоріоз і антракноз. Як видно з даних табл. 4, обробка насіння сої нано-хвильовим методом суттєво знизилася ураження рослин сої вищевказаними хворобами.

**ТЕХНОЛОГІЇ, ЯКІ ЗАСНОВАНІ НА ДІЇ
СОНЯЧНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ**

Товариство з обмеженою відповідальністю

ХАРКІВСЬКА ІНЖЕНЕРНА КОМПАНІЯ

проспект Науки, 60, м. Харків, Україна, 61072, Факс: (057) 3405555, тел.: (057) 3404912
E-mail: office@ukrengineer.com, 3404907@ukr.net <http://www.ukrengineer.com>

Таблиця 4

Вплив обробки насіння сої нано-хвильовим методом на ураження рослин сої хворобами

№ варіанта	Зміст варіанта	Уражено рослин, %		
		перено-спорозом	септо-ріозом	антракнозом
1	Контроль (без обробки насіння нано-хвильовим методом)	34,9	12,5	6,6
2	Обробка насіння нано-хвильовим методом	24,6	7,1	4,0
НІР ₀₅		3,8	1,2	0,7

Так, порівняно з контролем (вар. 1), за обробки насіння сої нано-хвильовим методом (вар. 2) поширення переноспорозу зменшилося в 1,42 раза, септоріозу – в 1,76 раза і антракнозу – в 1,65 раза.

Аналіз впливу обробки насіння сої нано-хвильовим методом на структурні показники рослин сої показав, що у варіанті з обробкою насіння сої нано-хвильовим методом (вар. 2) висота рослин сої, кількість бобів на одній рослині, кількість зерен у бобі складала відповідно 75,6 см; 17,8 шт./рослину; 2,84 шт./біб, що істотно перевищувало показники контрольного варіанта (табл. 5).

Таблиця 5

Вплив обробки насіння сої нано-хвильовим методом на структурні показники рослин сої

№ варіанта	Зміст варіанта	Висота рослин, см	Кількість бобів, шт./рослину	Кількість зерен, шт. /біб
1	Контроль (без обробки насіння нано-хвильовим методом)	70,7	16,9	2,67
2	Обробка насіння нано-хвильовим методом	75,6	17,8	2,84
НІР ₀₅		4,1	0,7	0,13

Як видно з даних, наведених у табл. 6, обробка насіння сої нано-хвильовим методом істотно підвищила густоту рослин сої перед збиранням, продуктивність і технологічні показники якості насіння сої.

**ТЕХНОЛОГІЇ, ЯКІ ЗАСНОВАНІ НА ДІЇ
СОНЯЧНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ**

Товариство з обмеженою відповідальністю

ХАРКІВСЬКА ІНЖЕНЕРНА КОМПАНІЯ

проспект Науки, 60, м. Харків, Україна, 61072, Факс: (057) 3405555, тел.: (057) 3404912
E-mail: office@ukrengineer.com, 3404907@ukr.net <http://www.ukrengineer.com>

Таблиця 6

Вплив обробки насіння сої нано-хвильовим методом на продуктивність сої і технологічні показники якості насіння

№ варіанта	Зміст варіанта	Густина рослин перед збиранням, тис./га	Урожайність, т/га	Маса 1000 насінин, г	Вміст сухого протеїну, %
1	Контроль (без обробки насіння нано-хвильовим методом)	537,1	2,79	136,8	35,0
2	Обробка насіння нано-хвильовим методом	545,2	3,17	139,5	35,6
НІР ₀₅		7,4	0,17	2,2	0,5

Так, за обробки насіння сої нано-хвильовим методом (вар. 2) густина рослин сої перед збиранням становила 545,2 тис. шт./га, тоді як на контролі без обробки насіння (вар. 1) – 537,1 тис. шт. /га. Обробка насіння сої нано-хвильовим методом забезпечила урожайність сої на рівні 3,17 т/га, що на 0,38 т/га більше, ніж на контролі без обробки насіння. Маса 1000 насінин сої була вищою за обробки насіння сої нано-хвильовим методом і становила 139,5 г проти 136,8 г без обробки насіння. Важливим технологічним показником якості насіння сої є вміст сухого протеїну в зерні, який за результатами досліджень був на 0,6% вищим за обробки насіння сої нано-хвильовим методом (вар. 2) порівняно з контролем без обробки насіння (вар. 1).

Таким чином, проведені дослідження в 2015 році дають можливість зробити такі висновки:

- 1) Густина рослин сої в період повних сходів на 3,4% була більшою у варіанті з обробкою насіння сої нано-хвильовим методом порівняно з варіантом без обробки насіння сої.
- 2) Висота рослин сої була практично однаковою в досліджуваних варіантах і складала від 10,3 до 10,9 см.
- 3) За обробки насіння сої нано-хвильовим методом порівняно з контролем без обробки поширення переноспору зменшилося в 1,42 раза, септоріозу – в 1,76 раза, антракнозу – в 1,65 раза.

**ТЕХНОЛОГІЇ, ЯКІ ЗАСНОВАНІ НА ДІЇ
СОНЯЧНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ**

Товариство з обмеженою відповідальністю

ХАРКІВСЬКА ІНЖЕНЕРНА КОМПАНІЯ

проспект Науки, 60, м. Харків, Україна, 61072, Факс: (057) 3405555, тел.: (057) 3404912

E-mail: office@ukrengineer.com, 3404907@ukr.net <http://www.ukrengineer.com>

- 4) Усі структурні показники рослин сої у варіанті з обробкою насіння сої нано-хвильовим методом суттєво перевищували контрольні у варіанті без обробки насіння.
- 5) **Обробка насіння сої нано-хвильовим методом забезпечила урожайність сої на рівні 3,17 т/га, що на 0,38 т/га більше, ніж на контролі без обробки насіння.**
- 6) Вміст сухого протеїну в зерні сої на 0,6% був вищим за обробки насіння сої нано-хвильовим методом порівняно з контролем.

**ТЕХНОЛОГІЇ, ЯКІ ЗАСНОВАНІ НА ДІЇ
СОНЯЧНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ**